



Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

tev. 28.

V Ptuj v nedeljo dne 11. julija 1909.

X. letnik.

Cenjeni naročniki!

Pol leta je zopet minulo in obračamo se vas, da ponovite svojo naročnino. Vsako leto je slučajno, bodisi iz tega ali onega razloga, za naročnino zaostal. Prosimo tedaj, da nam vsako leto ta mali svoj dolg, kajti le na ta način je redno dostavljanje mogoče. Naročnina je tako nizka, da jo lahko vsakdo plača.

„Stajerc“ košta za Avstrijo za celo leto 3 K, za pol leta 1.50 K; za Nemčijo za leto 5 K; za Ogrsko (in Hrvatsko) za celo leto 4.50 K; za Ameriko za celo leto 6 K, za inozemstvo sorazmerno.

„Stajerc“

Največji, najobširnejši in najbolj neodvisni list na Štajerskem in Koroškem. Program je: gospodarsko delo, narodni napredek kmetskega in obrtniškega ter delavskega stanu. Zato naj bode „Stajerc“ tudi v vsakomurški hiši.

Na delo

Korakajo vsi, ki imajo resno voljo, da se list razvije, da postane še bolj razširjen, še bolj obširen. Vsakdo naj pridobi vsaj enega novega naročnika in povečali bomo lahko list, kar je z ozirom na veliko gradivo velepotrebno.

Naprednjaki, delujte za vaš list!

Uredništvo in upravništvo.

Škandal!

Sivolasi cesar Franc Jožef I., kateremu ni najzagrizenejši republikanec ne more spoprijeti odreči, izustil je te dni besedo „škan- dal“. Rekel je namreč, da je počenjanje tistih poslancev, kateri so te dni v državnem zboru nemogočili vsako delovanje in to iz same brezvestnosti, navadni škandal. K temi poslanci, kateri so razburili cesarja samega in ga prisilili hude a pravične graje, spadajo tudi prvaški zastopniki slovenskega ljudstva. In lahko se reče, da je cesar sam z besedo „škan- dal“ označil današnjo politiko prvaštva.

Ojstra je cesarjeva beseda. In vendar je do politice resnična ter pravična. Naš cesar gotovo ni človek, ki se rad iz lastnega nagiba aktivno politike udeležuje. Nasprotno, Franc Jožef I. nam je podaril konstitucijo, to se pravi: on je dovolil, da prevzame ljudstvo same postavodajo, in nikdar ni prekorajčil delokrog vladarja v ustavni državi. Istotako lahko smelo trdimo, da je bil naš cesar vedno proti vsem narodom te države do skrajnosti pravičen; vključ temu, da je potomec velike nemške družine, ni nikdar preziral ali zaničeval niti najmanjšega naroda. In še nekaj: naš cesar tudi ni bil nikdar človek, ki bi se morda zavzemal ali potegaval za to ali za politično stranko. Stal je vedno kot vladar in človek nad vsemi strankami. Bil je vedno

kakor skrbni oče, ki pozna razlike svojih otrok, ki pa vendar vse enako ljubi.

In ta pravični sivolasi cesar čutil se je zdaj primoranega, da je označil prvaško politiko za škandal...

Res, ojstra je cesarjeva beseda. Ali ako se pozna razmere, ako se zasleduje pota prvaške politike, potem se pametni človek ne more čuditi, da je tudi pravičnemu našemu cesarju počila potrpežljivost.

Slovensko ljudstvo je bilo vedno dobro avstrijskega, patriotičnega prepričanja. Zato pač tudi ni čudno, da si je izbral po stari pruski besedi „Für Gott, König und Vaterland“ svoje geslo: Vse za vero, dom, cesarja! Ali dokazali smo že v zadnjih mesecih, da je prvaštvo vrglo to pošteno avstrijsko geslo v staro železo. Prvaštvo skušalo je na vse mogoče načine pridobiti pri slovenskem ljudstvu toliko vpliva, da bi se to ljudstvo dalo v svrhe prvaške politike izrabljati in zapeljavati. Zato je prvaštvo hlinilo narodno prepričanje in katoliško verstvo, medtem ko se mu je šlo edino za nadvlado. Bilo je to vedno izkoriščanje ljudskih množic v namene posameznikov. Ne za slovensko ljudstvo in ne za pravice tega slovenskega ljudstva se je šlo prvaški gospodi, — temveč šlo se ji je vedno zato, da bi postal hofrat Ploj ali ljubljanski dr. Šusteršič minister, da bi se nastavilo tu ali tam slovenske uradnike ali učitelje, katerih je res že preveč, da bi se dobilo za to ali ono prvaško neumnost podpore itd. itd. Prvaška politika doslej ni imela drugega cilja nego osebni dobiček. In v tistem trenutku, ko se te osebe želje Ploja, Šusteršiča, Korošca, Grafenauerja in kakor se že vsa ta gospoda imenuje, niso uresničile, postali so prvaki nakrat protiaustrijski, postali so nepatriotični, pričeli so sovražiti cesarja in državo. Dokazali smo to opetovano in noben prvaški list nam ni mogel naših dokazov ovreči. Hribar, vodja te veleizdajniške struje v prvaških strankah, pričel je romati v Petersburg in sploh v ruska ter srbska mesta, delale so se zveze z Srbi, prvaški listi so se zavzemali za naše sovražnike na Balkanu, trgale in sežigale so se cesarske zastave, — prvaki so stali pred nami v vsej nagoti svojega veleizdajstva...

Zadnje dni pa je pričelo to gibanje postajati nevarno. Smelo trdimo, da to kar počenja danes zagriženo prvaštvo na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem, presega vse meje dopustnega in da bi to v nobeni drugi državi ne bi bilo mogoče. Teh par klerikalnih in liberalnih poslancev hoče kar celo državno zbornico uničiti in onemogočiti sleherno delo. Te dni so pričeli prvaški poslanci pod vodstvom ožlindranega ljubljanskega dr. Šusteršiča, koroškega orglarja Grafenauerja in mariborskega kaplana dr. Korošca v državnem zboru z obstrukcijo, pri kateri so jim pomagali seveda Čehi, ki so itak že odkrili veleizdajniško, protiaustrijsko svoje srce. Obstrukcija, — to pomeni, da ti brezvestni poslanci s silo preprečijo vsako delovanje delavnih, poštenih ljudskih zastopnikov. Zaradi tega, ker bi ožlindrani

doktor Šusteršič v Ljubljani rad ministerski frak oblekel, mora državna zbornica lenobo pasti. Pomisliti se mora, kako velikanski je ta zločin, ki ga izvršujejo prvaški poslanci nad ljudstvom. Državna zbornica bi morala izvršiti celo vrsto postav, ki se tičejo kmetov, delavcev in ki so velevažna za vse te stanove. Ali — prvaški poslanci tega ne dopustijo! Državna zbornica bi morala jasno govoriti, kaj da je z zavarovanjem delavnih slojev prebivalstva, kaj da je z raznimi agrarnimi postavami, — ali prvaki tega ne dopustijo. Ljudstvo trpi lakoto in bi se rado nasitilo, — prvaki tega ne dovolijo! Ljudstvo trpi grozovito vsled suše, druginja je velikanska, živina kaže le še kosti, slamnate strehe so odkrite, deca trpi bedo, — ali prvaki ne dopustijo, da bi državna zbornica ta bremena olajšala. Prvakom je ministerski frak za tega ali onega svojih advokatov več vreden...

Vse to je opazoval bistroumni naš cesar. In potem je vskipela v njem jeza. Zato je zaklical besedo, da je ta prvaška politika velikanski škandal, katerega mora biti konec.

Prvaki se zdaj zvijajo pod cesarjevo kritiko, kakor črv pod nogo. Oni čutijo, da je cesarjeva beseda pravi bič za vso prvaštvo. In vse laži, vsa zavijanja, vse farizejstvo ne bode prvakom pomagalo, da ljudstvo izve, kako sodi avstrijski cesar Franc Jožef I. o prvaški politiki... Ljudstvo bode cesarjevo sodbo izvedlo in ljudstvo bode šlo s cesarjem ne pas prvaškimi hujskači...

Torej škandal! Cesar je rekel, da je prvaška politika škandal! Mi pritrdimo tej besedi in ti sočero slovenskih kmetov ter obrtnikov in delavcev bode z nami reklo, da ima cesar prav, da je prvaška politika naravnost res — zločin...

Politični pregled.

Državna zbornica je torej žrtev slovensko-češke neumne brezvestne obstrukcije. Mnogo se je že nepametnega v tej zbornici videlo, ali tako brezvestno počenjanje vendar še nismo doživeli. Brez vsacega stvarnega vzroka, edino-le iz osebnih nagibov, je komandiral slovensko-klerikalni general obstrukcije. In tako so onemogočili delo v zbornici. Pomisliti se mora, da košta vsak poslanec za vsako sejo po 20 kron. Brezvestna ta obstrukcija koštala bode torej avstrijsko ljudstvo tisoče in tisoče kron! In poleg tega se vsled te obstrukcije ne more rešiti potrebne postave, ki so merodajne za vso našo gospodarsko bodočnost. Čenčanje obstrukcionistov seveda nima nobenega pomena. Tem ljudem je pač vse eno, kaj blebetajo in so tudi glavni govorniki prvaških rušiteljev parlamenta ljubljanski Gostinčar, ki nosi doma konzumske kiše in orglar Grafenauer, kateri sploh ne more opustiti nobene prilike, da bi svoje koroške domovine ne očrnil in ne blatil. S to nesramno obstrukcijo dali so si slovenski poslanci pečat na čelo, ki jim ostane neizbrisani: pečat lenobe in brezvestnosti.

Državni zbor — zaključen? Vsled brezvestne obstrukcije, ki jo vpirajo prvaški in

češko-radikalni poslanci v prvi vrsti za ministerski frak ožindranega dr. Šušteršiča, nastala je nevarnost, da se bode državna zbornica zaključila. Nato upajo tudi menda gotovi prvaški poslanci. Kajti dobivali bi potem tudi za svojo lenobo poslaniške dijete v znesku 20 kron na dan.

Zadnje poročilo! Poroča se, da so se vsa pogajanja med poslanci in vlado razbila. Zato je gotovo, da bode državni zbor še danes zaključen. To so torej brezvestni hujšaki dosegli!

Cesarjeva kritika. Kakor poročamo v uvodnem članku današnje številke, izrazil se je cesar zelo neugodno o obstrukcijskem postopanju čeških in prvaških poslancev. Bilo je to pri otvoritvi taverske železnice. Ker je bilo mnogo poslancev navzočih, dotaknil se je cesar tudi političnega položaja. Vprašal je, kaj je za obstrukcijo v državni zbornici in dejal, da je ta obstrukcija (katere delajo slovenski prvaški in češki poslanci) naravnost „škandal in prava sramota“. Torej je označil sam cesar politiko naših prvaških poslancev za sramoto in škandal. Potem je cesar vprašal poslanca Stölzela, je-li misli, da bode državna zbornica zopet delati pričela. Stölzel je odgovoril, da upa to. Nato je cesar dejal, da bi bilo to najpametnejše. Avstrijski cesar torej, ki je bil slovenskemu ljudstvu vedno tako naklonjen, obsodil je s temi besedami javno vse hujšavske posledice prvaške politike. Javno je rekel cesar, da je politika prvaštva sramota in škandal. To si je treba zapomniti, zlasti ker se naši prvaki delajo za tako velike patriote in udane podanike cesarja. In vendar so ti prvaški poslanci danes v svoji veleizdajski gonji postali naravnost nasprotniki cesarju in državi. Ni čuda, saj se nahajajo med temi prvaškimi poslanci ljudje, ki so že zaradi veleizdaje v sodnijski preiskavi stali. Zapomnimo si torej cesarjevo besedo!

Prvaški ministri? Zadnja poročila iz Dunaja kažejo, kakor da bi se želje posameznih prvakov hotele uresničiti. Govori se, da bode sedanja vlada odstopila. Med novimi ministri bode tudi en slovenski (Šušteršič ali Ploj). Iz tega se natančno vidi, da ima obstrukcija edini namen, pridobiti par sebičnikom ministerski frak. Cesar ima prav, to je res — škandal!

Vodne ceste. Kakor znano, sprejela je državna zbornica l. 1901 postavbo, da se zgradi velikanjske kanale na Čekem. Dovolilo se je za to 1000 milijonov kron. Doslej hvala Bogu do zgradbe teh kanalov še ni prišlo. Že se je upalo, da bode ta blaznost sploh pozabljena, ko so zdaj zopet nekateri poslanci to zadevo rogoviliti pričeli. Zanimivo je, da so ravno dunajski klerikalci za te kanale. To pa vključ temu, da je že davno dokazano, da sploh za kanale potrebne vode ni in da bi kanali nikdar z železnico konkurirati ne mogli, da bi se sploh le z 1½% obrestovali in da bi kanali kmetijstvu najlepšo zemljo odvzeli. Zgradba kanalov bi morabiti par posameznim velekapitalistom koristila, splošnosti pa nezmerno škodovala.

Delegacije. 6. t. m. izvršila je državna zbornica volitve v delegacije, ki imajo potem skupne zadeve obeh državnih polovic rešiti. Za Štajersko so bili izvoljeni Schoiswohl, dr. Ploj in kot nadomestni član baron Morsey. Za Koroško bil je izvoljen Dobernig, kot nadomestni član pa Nagele. Pri volitvi so se štajerski slovenski poslanci zlasali in cela zbornica se je morala tej gospodi smejati. Najprej so kandidirali Koroščevi klerikalci poslanca Benkoviča. Ali Benkovič spada med one poslance, katere tovariši sploh ne marajo. Zato bi Benkovič tudi gotovo propadel. Korošec je vsled tega v zadnjem hipu sam sebe za delegacijo kandidiral. Ali Koroščeva beseda velja sicer v vrstah analfabetov kmetске zveze, v državni zbornici pa se nikdo komandi tega hujšakojčega kaplana ne podvrže. Tako so poslanci raje dr. Ploja izvolili. Korošec in Benkovič sta bila vsled tega hudo jezna. Pa nič ne pomagala.

Srbski škandal. Znani prijatelj srbskega kralja Lukasevič piše v časopisju, da so le menice kraljevske družine krive, da je on prišel v konkurz. Kraljev brat princ Arsen n. p. je vzel ½ milijona frankov na menice in jo je potem popihal. Ravno tako kraljev bratranec Nenado-

vič. Lukasevič grozi, da bode vse škanđale te lepe kraljevske gospode odkril, ako mu dolgove ne poplačajo. Vbogo srbsko ljudstvo!

Iznani srbski učitelji. Turška vlada je izgnala iz Kasa-Palanke tamošnje srbske učitelje in razpustila njih društvo zaradi velesrbske agitacije.

Pogromi v Besarabiji. V Besarabiji so izbruhnili „pogromi“ (pobijanje) proti judom in graščakom. Več kot 100 oseb je bilo umorjenih.

Volilci pozor! Slovenski prvaški poslanci so nalašč ubili državno zbornico! Oni so krivi, da se v državnem zboru ni ničesar za kmete, delavce in obrtnike storilo. Oni so krivi, da so poslanci lenobo pasli, za to pa vendar vsak dan po 20 kron plače dobivali. Oni so krivi, da se je vsled tega brezvestnega počenja stotisoče kron skozi okno vrglo. Sam cesar Franc Jožef I. je označil to počenje prvakov za škandal in sramoto. Volilci! S kom greste raje: s cesarjem ali s prvaškimi hujšakci? Odločite se!

Dopisi.

Cirkovce. Kakor ste v zadnji številki poročali, ni res da bi se bila vrgla Marija Frangež iz gor. Jablanj sama pod železniški voz, marveč bila je od nekega zločinca ustreljena in na železnico progo nastavljena, ter ji je potem vlak odrezal roko in nogo. Kakšno ljubezen ima naš župnik Ante do bližnjega, pokazal je s tem, ker je odpovedal vsakšen pogreb, zvonjenje in jame ji ni blagoslovil, ter jo dal pokopati na njivo poleg svojega krompirja, zelja in graha; še-le, ko je dobil ukaz od sodnije, moral jo je dati izkopati ter jo slovesno na pokopališče pokopati. Ali je sirota sama kriva, če ji, kdo drugi vzame življenje? Na prižnici napada skoraj vsako nedeljo našega v občie priljubljenega župana in občinske odbornike. Če ne bode tega opustil, obrnil se bomo na milost gosp. knezoškofa in pa na okrajno glavarstvo, da se tako počenje prepove „ter nas reši, o gospod“ rušilcev miru. Antemelhijor.

Sv. Urban. Sv. birma je prinesla v našo mirno kmečko življenje marsikatero premembo. Otroci in odrasli so se veselili videti in slišati milostljivega knezoškofa. Kaj pa naredi tukajšni kaplan Molajnar? — Otrokom, kateri niso bili v veronauku dovolj podkovani, je prepovedal priti k sprejemu in k skušnji. — Ta duhovnik odvrača torej otročice od božjega namestnika. Kristus pa je rekel: „Pustite male k meni priti.“ Da bi se brugal Molajnar ob času deželne volitve več za pouk nego za nesramno agitacijo, bi otroci kaj znali ter bi mu ne bilo treba zdaj otrok odganjati. Ni čuda, da vera peša. In knezoškof so ne vedoč še tega kaplana pohvalili. Hajdinski kaplan Poplatnik pa je prišel zopet rogovilit v našo faro. Še niti takrat ne miruje, ko so knezoškof tu. Na nekem slavlolu je zapazil ta nemirež črno-rudečo-zlato zastavo, kar ga je tako razjezilo, da jo je moral na njegovo povelje podprenik Skoliber takoj odstraniti, če ravno ni imel pravice. Temu človeku so sicer posamezne barve všeč. Črno barvo ljubi, ker je sam črn. Rudeča — znak ljubezni — mu je posebno draga. Po zlato pa rad hrepeni. Čudno tedaj, kako mora skupno te barve sovražiti! In ta kaplan hoče priti k nam za župnika! Z vsemi močmi se bomo branili njegovi nastavi. Čas bi vendar bil, da bi milostljivi knezoškof tega zagriznjene duhovnika prestavil iz Hajdine kam daleč drugam, da ne bode več zahajal semkaj nas vznemirjati in povzročevati sovraštva.

Sv. Urban. Pri nas se razširja ta-le razburljiva govorica: Ob priliki sprejema knezoškofa napravili so farani slavlolu. Da bi na nobeno stran ne udarili, obesili so nanj razne zastave. Nemško zastavo je dal seveda kaplan takoj odstraniti, čeprav ni imel nobene pravice do tega. Ali čujemo tudi, da se je dalo odstraniti cesarsko zastavo. Ta stvar se je že sodnji naznanila. Tako daleč je torej že privedlo prvaško sovraštvo, da se celo cesarske zastave ne smejo več razobešavati. Ni čuda, v Ljubljani so celo cesarsko zastavo zažgali. (Opomba

u r e d n i š t v a : Prosimo priče, ki so vidle, kaj se na kakšen način ter po kogar naročila zastava odstranila, da naj se pri nas oglašajo.

Sv. Anton na Pohorju. Da je naš kraj o tem se je lahko vsakdo prepričal, kdor je obiskal slovečo našo farno cerkev. Vsled tega naši travniki in pašniki po hudi suši mo trpeli. Mnogo kmetov ni imelo radi pomanjkanja kreme pokladati živini in morali smo se oglasiti za podpore. Kakor smo izvedeli iz vsakega ust, je bila dotična podpora tudi priložna in sicer govorijo od šestih daril (4 slama in 2 krat seno). Naznaniti moramo, da se je slamo in seno podarilo, da se to v cerkvi javno ni odklicalo, da se naj oglašajo, kdor je podpore potreben, kar bi kmetje živinorejci tudi z veseljem storili. Tisti, ki so bili najbolj potrebni, nismo dobili prav ničesar. Tako res ne vemo, kdo je bil najhujše od naših prizadetih, da se ga je vsa podpora prišla. Tako tudi, da tisti, ki so tudi prosili, niso ničesar dobili. Iz neke strani smo izvedeli, da so nekateri pri Sv. Antonu teri te slame toliko sprejeli, da so jo potem drugim dajali, medtem ko drugi nismo bili ničesar. Proti takemu postopanju se moramo tudi javno pritožiti in obrniti (pozornost merodajne nepravilno razdelitev. Tudi mi revnejši kmetje moramo plačavati svoje darke in smo podpora potrebni, bolj kakor bogatini. Pravica mora biti ena za vse enaka. Upamo, da se bode slava naša sama tudi zato pobrigala, ta bode odslaj razdelitev; zato litev podpor pravica. — Opomba ureduništva: Iz vseh krajev dobivamo pritožbe na neprimerne in nepravilne razdelitve podpor. Posušni prizadetim kmetom. Glavni vzrok leži v tem, da je država sploh samo naravnost beriški podporo dovolila. To pa so krivi v prvi vrsti prvaški poslanci, ki se sicer za vse močnega rodniške neumnosti brigajo, nikdar pa ne potrebuje, gospodarstvu koristno delo. Kmetje vzdramite se torej in ne pustite se več zapeljati od takih ljudi, ki si delajo sami dobrot. Ljudstvo pa izkoriščajo na vse načine!

Buževci na Murskem polju. Velik pretek je nastal med Buževskimi fanti v gosposki. Marka Gubina v Buževcih dne 26. prija. Pri tem pretepu je mnogo fantov te ranjenih; zasebej še je pridobil fant Franc Karič smrtno nevarne rane, da po zdravniških upanja da bi okrevaj. Potrli so še gosp. gosničarju vse pohištvo ter je v neprevidnosti fant Franc Kosi natakario z nožem težko ranil in po pretepu so šli vsi fantje vun iz gostilne, tati kamenje notri ter hodili tako kravaj vasi kakor mesarji. Pozneje so prišli žandarji ter jih takoj ukrotili; da so takoj radi pripoznali svojo hudobijo, katero so še v pijanosti storili. Tako velikega in divjega pretepa še vendar ni bilo v naši gostilni: komaj so prišli naši fantje iz ječe in so se že spet stegli; jim vendar prav dobro diši „ričet“. Toraj žalostno za Buževčev vas, da se godi v tej gostilni toliko pretepa. Seveda drugi časniki o vsem tem molčijo, ker so pri tem pretepu bili sami „zvežarji“; niti gosp. župnik se ni ozrl na to, je prav tih o vsem tem; če bi se stegli kaki napredni sinji a tedaj bi jih grozno iz prižnice spet napadal. Toraj pogled si kako pridne in korajžne fante da imaš: od maše se ti pretepaajo in koljejo ter z noži drgajo kakor mesarji; toraj žalostno, ni res? Napredni fantje tega nikoli ne počenja, zato pa si pred premislit gosp. Veiksl koga bode napadal; po smrti ni več pokore. Koliko in koliko je vsako leto Križevskih fantov v ječi, celo še v Mariboru so znanci Buževski pretepači.

Naročnik faran.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Dragi nam „Štajer!“ Ker se v naši terbegovski občini godijo vsakovrstne stvari, posebno pa, ker bi rad bil vsaki rihtar ali župan, ti naj tudi mi povemo o enem, ki bi rad bil. To je tisti, ki se vedno hvali kako je pošten, drugače pa mi vsi vemo, kakšen je. Ko je bil pri vojaki je zapravlil vojaški plašč in domov očetu pisal, naj mu pošljejo takoj denarje, drugače mu železje oglogda roke. In ubogi oče je moral šteti za vrlega sina precejšnjo svotico. V resnici pa je on vojaški plašč zapil, kakor se je pozneje zvedelo in kar pri nas vsak ve. Njegovo pobožnost pa nam kaže to, da je rad pijan, in je kot vojak na žeganju pri Sv. Duhu delal v cerkvi nemir in bil zato obsojen od okrožnega sodišča v Celju, (takrat še je bilo v